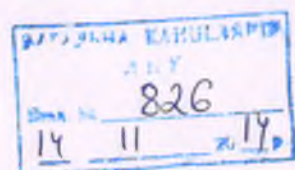

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Данилків Христини Петрівни
«Фінансово-кредитні інструменти інноваційного розвитку малого
підприємництва в Україні», поданої до захисту
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

**Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з
напрямами науково-дослідних робіт.**

Одним з основних показників розвитку національної економіки є наявність ефективної структури суб'єктів господарювання. Чільне місце в ній належить саме малим суб'єктам господарювання. Саме малі суб'єкти господарювання забезпечують соціально-економічну стабільність в суспільстві та є основою його розвитку. В умовах економічної нестабільності, зростання соціального напруження в суспільстві та швидкого зuboжіння населення, значна роль в системі подолання даних викликів належить малому підприємству. Саме завдяки малому підприємству створюється значна частка нових робочих місць, вирівнюється соціальна нерівність в суспільстві, підвищується інноваційність розвитку економіки, набувають швидкого впровадження нові розробки тощо.

Не зважаючи на значний внесок в розвиток національної економіки в цілому, малі підприємства є доволі нестійкими суб'єктами їм притаманний високий рівень ризикованості, а відтак значна їх частка припиняє своє існування на протязі перших двох - трьох років. Відповідно стимулювання розвитку малого підприємництва можливе лише за умови постійної уваги держави до даної проблеми та всілякого заохочування населення до підприємницької діяльності. За роки незалежності в Україні були зроблені певні позитивні кроки в розвитку малих суб'єктів господарювання. Створено пільгові податкові умови функціонування окремих категорій суб'єктів малого підприємництва, спрощено умови реєстрації тощо. Проте протягом останніх років підтримка малого підприємництва втратила будь-які ознаки

системності, можна стверджувати, що в ряді випадків було зроблено декілька кроків назад.

Необхідність підтримки саме інноваційних малих підприємств є давно усвідомленою в науковому колі, проте на рівні держави цій проблемі не приділяється відповідний рівень уваги. Хоча як засвідчує досвід розвинутих країн, рентабельність науково-технічних розробок та можливість подальшого впровадження їх у виробництво на малих підприємствах є вищою в порівнянні з іншими інноваційними суб'єктами.

Інноваційні малі підприємства є «локомотивом» розвитку економік розвинутих країн. На таких підприємствах підприємці новатори мають можливість реалізовувати свої ідеї, впроваджувати їх на ринку. Загальновідомими є приклади, коли малі інноваційні підприємства перетворювались на міжнародні компанії з високим рівнем капіталізації, коли розробки дрібних підприємців приносили значний комерційний зиск. Проте рівень комерціалізації інноваційних підприємств, здатність їх виживати на ринку багато в чому залежить від рівня їх фінансово-кредитної підтримки.

В умовах сформованої економічної системи розвинутих країн, питання часткового фінансування інноваційних малих підприємств, Star-Up проектів беруть на себе великі компанії взамін можливості впровадження науково-технічних розробок. В Україні стимулювання розвитку малого інноваційного підприємництва у формі фінансово-кредитної підтримки, залежить в першу чергу від державних інститутів.

Отож, незважаючи значний інтерес до проблеми пошуку важелів фінансово-кредитної підтримки розвитку інноваційного малого підприємництва, вона залишається ще не достатньо розкритою, особливо з врахуванням реального стану розвитку інноваційного підприємництва в Україні.

Тому, необхідність вирішення завдань, пов'язаних із формуванням концепції стабільного та ефективного розвитку інноваційного малого

підприємництва шляхом ефективної фінансово-кредитної підтримки обумовило актуальність обраної автором теми дисертації.

З огляду на вище викладене, дисертаційна робота Данилків Х.П. спрямована на поглиблення теоретико-методологічних положень та розробку рекомендацій підвищення ефективності використання фінансово-кредитних інструментів активізації інноваційного розвитку малих підприємницьких структур у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку України.

Основні наукові положення, висновки та пропозиції, сформовані у дисертації, їх наукова новизна, ступінь обґрунтованості та достовірності.

Уважне ознайомлення з дисертаційною роботою Данилків Х.П. дає підстави вважати, що наукові положення, висновки та рекомендації, які викладено у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані і достовірні.

Логіка та послідовність проведеного дисертантом дослідження знайшли відбиток у структурі роботи та дозволило здійснити комплексне дослідження методологічних та теоретичних засад формування системи фінансово-кредитної підтримки інноваційного розвитку малих підприємств, проаналізувати стан розвитку інноваційного підприємництва виходячи з фактично сформованих умов в розрізі регіонів, проаналізувати закордонний досвід та запропонувати інструменти фінансово-кредитної підтримки, які можуть бути адаптовані до умов національної економіки.

Значну увагу автором приділено теоретичним та методологічним засадам проблем фінансово-кредитного стимулювання інноваційного підприємництва, проаналізовано стан розвитку інноваційного підприємництва та основних факторів, що впливають на нього, проведено аналіз програм підтримки інноваційного підприємництва, проведено оцінку окремих складових фінансово-кредитної системи підтримки малого підприємництва. Досліджено інструменти підтримки інноваційного підприємництва в євроінтеграційних умовах.

Окремі положення дисертації можуть бути використані для проведення подальших науково-дослідних робіт при формуванні систем підтримки

інноваційного малого підприємництва щодо шляхів удосконалення організаційної та методичної фінансово-кредитної підтримки інноваційного розвитку малого підприємництва.

Достовірність сформульованих у дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується коректним використанням апробованих економічною наукою методів дослідження та узагальненням теоретичних положень, логічно викладеними теоретичними доведеннями дискусійних питань.

Достовірність сформульованих у роботі положень наукової новизни та отриманих результатів підтверджується обсягами опрацьованих законодавчих нормативно-правових актів України, наукової літератури, репрезентативністю інформаційної бази та методологією дослідження. При дослідженні розвитку інноваційного малого підприємництва та системи фінансово-кредитної підтримки об'єкта дослідження використовувався такий загальний метод як синтез та структурно-логічний аналіз. В аналітичних дослідженнях застосовувалися економіко-математичні і статистичні методи. При обґрунтуванні висновків і рекомендацій щодо подальшого розвитку інноваційного малого підприємництва й адекватної системи фінансово-кредитної підтримки було застосовано абстрактно-логічний метод та математичний методи. Для визначення рівня впливу фінансово-економічних умов функціонування на розвиток інноваційного малого підприємництва та формулювання принципів побудови моделі системи підтримки на місцевому рівні використовувався економетричний та кореляційно-регресійний аналіз.

У процесі дослідження здійснено критичний аналіз отриманих даних, зроблено логічні висновки та наведено пропозиції, що дало можливість дисертанту в цілому вирішити поставлені в роботі завдання та досягти визначеної мети.

Здобувач правильно наголошує, що важливе значення в економічному зростанні національної економіки має створення, фінансування та використання технологій більш високого рівня, отже за таких умов в Україні

принципового значення набуває проблема підвищення фінансово-кредитного регулювання вітчизняних підприємницьких структур. (с.30).

Логічною є твердження здобувача, що сектор малого підприємництва значно сприяє соціальному розвитку, оскільки є прикладом ініціативності і дієвості, забезпечуючи зростання зайнятості та зниження соціальної напруженості, а також відіграє важливу роль в економічному зростанні країн та впровадженні новітніх технологій, що дають змогу забезпечити високий рівень конкурентоспроможності національної економіки й зайняти міцні позиції на міжнародній економічній арені. Автор справедливо доповнює даний перелік переваг: Посилення здорової конкуренції на ринку та, як наслідок, підвищення якості вітчизняної продукції; Підвищення можливості для самореалізації кожної людини; Активізація впровадження альтернативних енергоресурсів, що сприяє збереженню навколишнього середовища. (с. 49-50).

Досить обґрунтовано дисертант проаналізував різні складові фінансово-кредитної підтримки інноваційного підприємництва (с.53-67)

Наведений дисертантом кластерний аналіз стану розвитку малого підприємництва на рівні регіонів України дає можливість оцінити їх розвиток в розрізі регіонів та окремих факторів які впливають на нього (с. 75-81).

Наведений автором ABC-аналіз дозволив виділити найбільш і найменш інноваційно активні підприємства, а XYZ-аналіз дозволив дати оцінку стабільності впровадження, реалізації та придбання інновацій на інноваційно активних підприємницьких структурах. Ефективним є з боку автора поєднання обох методів, що дозволило сформулювати припущення, що не всі інноваційні підприємства характеризуються однаковим впливом на ефективність управління інноваційною діяльністю. (с.91-102).

Автором для оцінки ефективності програм підтримки інноваційного підприємництва використано шкалу Харрінгтона (с.103-109).

Дисертантом наведено алгоритм визначення ефективного фінансово-кредитного інструменту для підтримки інноваційного розвитку малого підприємництва (с.135-139).

На основі досвіду розвинутих країн запропоновано цільові кроки вдосконалення фінансово-кредитної підтримки інноваційного малого підприємництва (с.167-170).

В цілому наведена наукова новизна роботи має на нашу думку дві умовні складові: охарактеризовано загальну систему фінансово-кредитної підтримки інноваційного розвитку малих підприємств у відповідності до нинішніх економічних умов; проаналізовано та запропоновано дієві інструменти фінансово-кредитної підтримки інноваційного підприємництва.

Достовірність та об'єктивність отриманих результатів і пропозицій автора дисертації підтверджується довідками про їх практичне використання, що додані до дисертації. Обґрунтованість сформульованих у дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується також їх значною апробацією на науково-практичних конференціях.

Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає в тому, що авторські пропозиції дають змогу здійснювати цілеспрямовану системну діяльність у процесі формування фінансово-кредитної підтримки інноваційного стимулювання розвитку малого підприємництва.

Пропозиції автора були використані регіональними органами державної влади (зокрема в Львівській області), підприємницькими структурами різних організаційних форм і діяльності, а також у навчальному процесі профільних навчальних закладів.

Одержані наукові результати використані для розробки окремих практичних заходів щодо формування інноваційної політики НВК «ГАЛИЧИНА». Зокрема, щодо ефективного управління інноваційною діяльністю, підвищення обсягів реалізації інноваційної продукції та реалізації

інноваційних програм (Довідка №01-051/01 від 29.04.2014 р.). Розробки дисертанта застосовували в процесі обґрунтування «Програми розвитку малого і середнього підприємництва у м. Стрию на 2013-2015 роки» (довідка Стрийської моської ради Львівської області № 3-20/115 від 30.04.2014 р.), також у поточній діяльності Стрийської районної державної адміністрації щодо розвитку малого підприємництва в Стрийському районі (Довідка №02-17/78 від 30.04.2014 р.).

Основні теоретичні положення дисертації використано у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка під час викладання дисциплін: «Фінанси», «Фінанси малих підприємств», «Фінансовий менеджмент», «Стратегічне управління фінансами», «Інноваційний розвиток підприємства» (Довідка №1657-Н від 28.04.2014 р.).

Апробація результатів дисертацій.

Ключові наукові положення дисертації доповідались на науково-практичних, міжнародних та вітчизняних конференціях і семінарах:

IV Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми інноваційного розвитку держави» (Дніпропетровськ, 11-12 листопада 2010 р.); III Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми формування нової економіки XXI століття» (Дніпропетровськ, 23-24 грудня 2010 р.); Міжнародна наукова студентсько-аспірантська конференція «Актуальні проблеми розвитку національної економіки України» (Львів, 13-14 травня 2011 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Науково-практичний досвід – 2011» (Миколаїв, 17 травня 2011 р.); Всеукраїнська науково-практична заочна конференція «Наука України. Перспективи та потенціал» (Одеса, 15-17 вересня 2011 р.); XII Всеукраїнська науково-практична заочна конференція «Сучасна освіта і наука в Україні: традиції та інновації» (Харків, 30-31 січня 2012 р.); I Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Фінансово-економічні

проблеми сучасного світу: шляхи і перспективи їх вирішення на мікро-, макро- та мегарівнях» (Кременчук, 24 лютого 2012 р.); Міжнародна студентсько-аспірантська конференція «Розвиток економіки України в умовах активізації євроінтеграційних процесів» (Львів, 27-28 квітня 2012 р.); XX Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми функціонування господарської системи України» (Львів, 17-18 травня 2013 р.); I Всеукраїнська науково-практична конференція «Потенціал стійкого розвитку та фінансова безпека соціально-економічних систем» (Сімферополь, смт Гурзуф 17-18 жовтня 2013 р.); Міжнародна конференція «Формування нового обліку вітчизняної науки» (Київ, 28 лютого 2014 р.); XXI Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Актуальні проблеми функціонування господарської системи України» (Львів, 16-17 травня 2014 р.).

Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження в опублікованих дисертантом працях.

За результатами дисертаційного дослідження автором опубліковано 28 наукових праць загальним обсягом 10,46 д.а. з яких 9 статей у фахових наукових виданнях (в тому числі 1 стаття у науковому журналі, 2 наукові статті в іноземних виданнях та 16 тез доповідей на наукових конференціях).

Структура, зміст і оформлення роботи.

Дисертаційне дослідження є самостійно виконаною науковою працею. Наукові результати та висновки, викладені у дисертаційній роботі та публікаціях, належать автору особисто. Дисертація має логічну побудову та структурний склад, який висвітлений у вступі, трьох розділах, висновках, списку літератури, додатках. При висвітленні теоретичних питань по темі досліджень автором було використано 204 інформаційних джерел на 16 сторінках. Загальний її обсяг становить 208 сторінок, у тім числі на 72 сторінках розміщено 13 таблиць, 28 рисунка, 2 графіки, 11 додатків.

За своїми обсягом, змістом і структурою, повнотою викладення результатів дослідження, мовно-літературним оформленням дисертаційна

робота відповідає встановленим вимогам Постанови КМУ №567 від 24 липня 2013 року до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно п. 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».

Всі структурні складові дисертації мають логічний і послідовний виклад матеріалу, відповідно темі дослідження. Дисертаційна робота має тісний взаємозв'язок між текстовим, графічним, табличним й іншими матеріалами, що дало можливість чітко відобразити результати досліджень.

Дискусійні положення і зауваження.

Відзначаючи змістовність представленої до захисту дисертації, обґрунтованість отриманих наукових результатів, водночас не залишаються поза увагою і дискусійні положення. Дисертаційна робота, що розглядається має також недоліки і по ній є такі зауваження:

1. В параграфі 2.1 дисертантом проведено ґрунтовний аналіз стану розвитку малого підприємництва та його інноваційної активності. На нашу думку було б доцільно оцінити рівень інноваційної активності не тільки малих підприємств в промисловості, а й проаналізувати інші галузі.

2. Автором проведено ґрунтовну оцінку показників рівня фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва за регіонами України, проте доцільно було б висвітити не тільки номінальні обсяги допомоги малим суб'єктам господарювання, а й проаналізувати їхню порівняльну ефективність.

3. Серед інструментів фінансово-кредитної підтримки дослідник зосередила увагу на чинниках прямого впливу, було б доцільно розглянути інструменти непрямого впливу, як то створення інфраструктурних умов тощо.

4. Було б доцільно, якби автор висвітила можливість формування підтримки інноваційної діяльності малих підприємств не тільки з боку державних чи регіональних органів влади, а й з боку великих підприємств. Дослідити чи існують передумови використання інноваційних розробок

великими підприємствами, якщо вони братимуть участь у формуванні бізнес-інкубаторів та венчурних фондів для малих інноваційних компаній

Висловлені зауваження та незначні недоліки дисертації можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту, однак не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження в цілому.

Загальний висновок.

Тема дисертаційної роботи Данилків Хрестини Петрівни є актуальною. Робота є самостійно виконаним завершеним науковим дослідженням, яке має відповідну наукову новизну та практичну цінність. Висновки та пропозиції автора логічно випливають зі змісту проведеного дослідження, вони достатньо сформульовані, обґрунтовані та прийняті до впровадження.

Вважаємо, що представлена до захисту дисертаційна робота на тему «Фінансово-кредитні інструменти інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні» є кваліфікованою науковою працею, яка за змістом і оформленням відповідає встановленим вимогам Постанови КМУ №567 від 24 липня 2013 року до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно п. 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», а її автор Данилків Хрестина Петрівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки підприємств
Чернівецького національного
Університету ім. Ю. Федьковича

Ковалюк Б.І.

Підпис *Ковалюк Б.І.* засвідчую
Начальник відділу кадрів Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича
Б.І. Ковалюк
" 12 " 11 2014 р

